

Peningastefnan og stjórnþæki hennar

Markmið og framkvæmd peningastefnunnar

Markmið stefnunnar í peningamálum er stöðugt verðlag. Hinn 27. mars 2001 var tekið upp formlegt verðbólgu­markmið sem hér segir:¹

- Seðlabankinn stefnir að því að árleg verðbólga, reiknuð sem hækkun vísitölu neysluverðs á 12 mánuðum, verði að jafnaði sem næst 2½%.
- Víki verðbólga meira en 1½ prósentu frá settu marki ber bankanum að gera ríkisstjórninni grein fyrir ástæðu fráviksins, hvernig bankinn hyggst bregðast við og hvenær hann telur að verðbólgu­markmiðinu verði náð að nýju. Greinargerðina skal birta opinberlega.
- Seðlabankinn gerir verðbólgu­spár þar sem spáð er þrjú ár fram í tímann. Spárnar eru birtar í riti bankans *Peningamálum*. Þar kemur einnig fram mat bankans á helstu óvissuþáttum tengdum spánni. Jafnframt gerir bankinn grein fyrir mati sínu á stöðu og horfum í efnahagsmálum.

Peningastefnan miðar að því að halda verðlagi stöðugu og því verður henni ekki beitt til þess að ná öðrum efnahagslegum markmiðum, svo sem jöfnuði í viðskiptum við útlönd eða mikilli atvinnu, nema að því marki sem slíkt samrýmist verðbólgu­markmiði bankans.

Helstu stjórnþæki peningastefnunnar

Seðlabankinn framfylgir peningastefnunni einkum með því að stýra vöxtum á peningamarkaði, fyrst og fremst með ákvörðun nafnvaxta veðlána til lánastofnana sem síðan hafa áhrif á aðra vexti. Vextir á peningamarkaði hafa einnig sterk áhrif á gjaldeyrisstrauma og þar með á gengi krónunnar og til lengdar innlenda eftirspurn. Viðskiptum við fjármálafyrirtæki má í grófum dráttum skipta í regluleg viðskipti annars vegar og önnur viðskipti hins vegar. Um viðskipti fjármálafyrirtækja við Seðlabankann gilda reglur nr. 808 frá 22. ágúst 2008.

Föst viðskiptaform

- Á viðskiptareikningum geyma lánastofnanir óráðstafað eigið fé. Þeir eru uppgjörsreikningar vegna greiðslujöfnunar milli innlánsstofnana og millibankaviðskipta, þar á meðal viðskipta við Seðlabankann. Vextir þessara reikninga mynda gólf fyrir daglánavexti á millibankamarkaði.
- Daglán eru veitt að ósk lánastofnana og tryggð með sömu verðbréfum og hæf eru í veðlánnum. Vextir daglána mynda þak yfir daglánavexti á millibankamarkaði.
- Innstæðubríf eru gefin út til 7 daga, að ósk lánastofnana. Þau eru skráð í Verðbréfaskráningu Íslands og hjá Clearstream. Hlutverk þeirra er að mynda mótvægi við tímabundna lausafjárnótt.

1. Sameiginleg yfirlýsing ríkisstjórnar Íslands og Seðlabanka Íslands. Birt m.a. á heimasíðu bankans.

Uppboðsaðferð er fastverðsuppboð. Einnig geta fjármálafyrirtæki fest fé á bundum reikningi sem ber sömu vexti.

- Lán gegn veði eru helsta stjórnæki Seðlabankans. Vikulega eru haldin uppboð á 7 daga samningum. Lánastofnanir þurfa að leggja fram hæf verðbréf, en þeim er nánar lýst í reglum Seðlabankans nr. 808 frá 22. ágúst 2008. Uppboðin geta verið ýmist fastverðsuppboð eða uppboð þar sem heildarfjárhæð framboðinna samninga er tilkynnt. Fastverðsuppboð hafa verið reglan til þessa. Vextir á lánnum gegn veði eru stýrivextir bankans.

Önnur viðskipti

- Veðlán, innstæðubréf og bundin innlán með öðrum efndatíma en regluleg viðskipti gera ráð fyrir.
- Gjaldmiðlaskiptasamningar.
- Lán gegn veði með bréf sem metin eru hæf sem fjárhagsleg tryggingarráðstöfun í 11. gr. reglna um viðskipti fjármálafyrirtækja við Seðlabanka. Kaupin fara fram á skipulögðum verðbréfamarkaði.

Bindiskylda

Bindiskylda er lögð á lánastofnanir sem ekki eru háðar framlögum á fjárlögum í rekstri sínum. Hún miðast við bindigrunn sem er innstæður, útgefin skuldabréf og peningamarkaðsbréf. Bindihlutfall er 2% fyrir þann hluta bindigrunns sem bundinn er til tveggja ára eða skemur. Binditímabil er frá 21. degi hvers mánaðar til 20. dags næsta mánaðar og skal innstæða á bindireikningi ná tilskildu hlutfalli að meðaltali á binditímabilinu. Bindiskylda nær ekki til útibúa íslenskra fjármálafyrirtækja sem starfa utan Íslands.

Inngrip á gjaldeyrismarkaði

Inngripum á gjaldeyrismarkaði er einungis beitt, samkvæmt yfirlýsingunni um verðbólgu markmið frá 2001, telji Seðlabankinn það nauðsynlegt til þess að stuðla að verðbólgu markmiði sínu eða telji hann að gengissveiflur geti teft stöðugleika fjármálakerfisins í tvísýnu.

Tímabundnar aðgerðir

Vegna sérstakra aðstæðna sem sköpuðust á fjármálamarkaði í október 2008 mun gengi krónunnar um sinn hafa meiri áhrif en áður á vaxtaákvörðanir.

Yfirlit vaxta Seðlabankans 4. maí 2009

Viðskiptaform	Vextir nú (%)	Síðast breytt	Breyting (pró-sentur)	Vextir fyrir ári (%)
Viðskiptareikningar	12,50	8. apríl 2009	-1,50	15,00
Daglán	19,50	8. apríl 2009	-1,50	15,25
Bindiskylda	12,50	8. apríl 2009	-1,50	15,00
Lán gegn veði	15,50	8. apríl 2009	-1,50	15,50
Innstæðubréf til 7 daga	12,75	8. apríl 2009	-1,50	15,25

Vaxtaákvæðanir Seðlabanka Íslands

Dagsetning	Stýrivextir (%)		Breyting
	Nafnvextir ¹	Ávöxtun	
<i>Vaxtaákvæðunarfundir það sem af er ári 2009</i>			
7. maí 2009	13,00		-2,50
8. apríl 2009	15,50		-1,50
19. mars 2009	17,00		-1,00
29. janúar 2009	18,00		0
<i>Fyrri ákvæðanir</i>			
6. nóvember 2008	18,00		0
28. október 2008	18,00		6,00
15. október 2008	12,00		-3,50
11. september 2008	15,50		0
3. júlí 2008	15,50		0
22. maí 2008	15,50		0
10. apríl 2008	15,50		0,50
25. mars 2008	15,00		1,25
20. desember 2007	13,75		0
1. nóvember 2007	13,75		0,45
6. september 2007	13,30		0
5. júlí 2007	13,30		0
16. maí 2007 ¹	(13,30)	14,25	0
29. mars 2007	(13,30)	14,25	0
8. febrúar 2007	(13,30)	14,25	0
21. desember 2006	(13,30)	14,25	0,25
2. nóvember 2006	(13,09)	14,00	0
14. september 2006	(13,09)	14,00	0,50
16. ágúst 2006	(12,65)	13,50	0,50
6. júlí 2006	(12,21)	13,00	0,75
18. maí 2006	(11,54)	12,25	0,75
30. mars 2006	(10,87)	11,50	0,75
26. janúar 2006	(10,20)	10,75	0,25
2. desember 2005	(9,97)	10,50	0,25
29. september 2005	(9,75)	10,25	0,75
3. júní 2005	(9,07)	9,50	0,50
22. mars 2005	(8,61)	9,00	0,25
18. febrúar 2005	(8,38)	8,75	0,50
2. desember 2004	(7,92)	8,25	1,00
29. október 2004	(6,99)	7,25	0,50
17. september 2004	(6,53)	6,75	0,50
1. júlí 2004	(6,06)	6,25	0,50
1. júní 2004	(5,59)	5,75	0,25
6. maí 2004	(5,35)	5,50	0,20
10. febrúar 2003	(5,16)	5,30	-0,50
12. desember 2002	(5,63)	5,80	-0,50
6. nóvember 2002	(6,10)	6,30	-0,50
15. október 2002	(6,57)	6,80	-0,50
18. september 2002	(6,85)	7,10	-0,50
30. ágúst 2002	(7,31)	7,60	-0,30
1. ágúst 2002	(7,59)	7,90	-0,60
18. júní 2002	(8,15)	8,50	-0,30
16. maí 2002	(8,42)	8,80	-0,50

1. Stýrivextir eins og þeir voru birtir fram til maí 2007, settir fram sem nafnvextir.

